

12231/2003 Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας

Η απαλλαγή από την καταβολή φόρου μεταβίβασης για αγορά πρώτης κατοικίας εφαρμόζεται δυνάμει της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και στους πρόσφυγες που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα – Η αναγνώριση της απαλλαγής αυτής δεν συνιστά απαγορευμένη διασταλτική ερμηνεία των φορολογικών νόμων, αφού αποτελεί κατά γράμμα απόδοση της θέλησης του ελληνικού νομοθετικού σώματος και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει με την κύρωση διεθνών συνθηκών και τη θέση τους σε ισχύ.

Εφαρμοστέο δίκαιο:

Άρθρα 1 Α 2, 7, 21, 23 και 29 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 «περί του Καθεστώτος των Προσφύγων»

Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201, τ. Α')

Άρθρο 28 παρ. 1 Συντάγματος 1975/1986/2001

Ν. 1078/1980 «Περί απαλλαγής εκ του φόρου μεταβιβάσεων ακινήτων της αγοράς πρώτης κατοικίας, καταργήσεως και τροποποιήσεως διατάξεων προσδιορισμού εισοδήματος βάσει τεκμηρίων, καταργήσεως φορολογίας ακινήτου περιουσίας και άλλων τινών φορολογικών διατάξεων» (ΦΕΚ 238, τ. Α') όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 24 του Ν. 1828/1989 «Αναμόρφωση φορολογίας εισοδήματος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 2, τ. Α').

Πραγματικά Περιστατικά: Η κυρία Ο.Φ., πολιτικός πρόσφυγας από την Τουρκία ζει στην Ελλάδα μονίμως από το 1986. Από το 1996 εργάζεται ως μεταφράστρια / διερμηνέας και υποβάλει σχετικές δηλώσεις φόρου εισοδήματος. Επιπρόσθετα, είναι φοιτήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου. Στις 23.6.2000 αγόρασε διαμέρισμα στην Αθήνα και ζήτησε από τον αρμόδιο έφορο να τύχει απαλλαγής από το φόρο μεταβίβασης του άρθρου 1 του Ν. 1078/1980, επειδή συνέτρεχαν στο πρόσωπό της οι προϋποθέσεις για την απαλλαγή αυτή, λόγω αγοράς πρώτης κατοικίας. Η Φορολογική Αρχή δεν εφάρμοσε τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου με την αιτιολογία ότι η ίδια δεν είχε την ελληνική υπηκοότητα και ο αρμόδιος υπάλληλος βεβαίωσε τον αναλογούντα φόρο μεταβίβασης πλέον του δημοτικού φόρου τον οποίο κατέβαλε η αγοράστρια. Εν συνεχεία προσέφυγε ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου της Αθήνας αιτούμενη την ακύρωση της πράξης βεβαίωσης του φόρου μεταβίβασης.

Σκεπτικό: Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 1078/1980 «συμβάσεις αγοράς εξ ολοκλήρου και κατά πλήρη κυριότητα ακινήτου από φυσικό πρόσωπο, έγγαμο, απαλλάσσονται από το φόρο μεταβίβασης, εφόσον ο αγοραστής ή η σύζυγος ή οποιοδήποτε από τα τέκνα αυτού ... δεν έχουν δικαίωμα πλήρους κυριότητας ή επικαρπίας ή οίκησης σε άλλη οικία ή διαμέρισμα που πληροί τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειάς τους, ή δικαίωμα πλήρους κυριότητας επί οικοπέδου οικοδομισμού ή επί ιδανικού μεριδίου οικοπέδου στο οποίο αντιστοιχεί εμβαδόν κτίσματος που πληροί τις στεγαστικές τους ανάγκες ...». Με την από 10.7.1989 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΠΟΛ.1162) που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της προαναφερόμενης διάταξης του Ν. 1078/1980 και με την οποία κατ' ουσία παρατίθενται οι λύσεις που έχουν δεθεί σε θέματα που έχουν ανακύψει, για την ομοιόμορφη εφαρμογή, μεταξύ άλλων, των διατάξεων περί απαλλαγής από το φόρο μεταβίβασης, λόγω αγοράς πρώτης κατοικίας, ορίζεται, σχετικώς με τους δικαιούχους της απαλλαγής: « Η απαλλαγή παρέχεται μόνον σε Έλληνες υπηκόους. Συνεπώς οι αλλοδαποί δεν μπορούν να τύχουν απαλλαγής. 3. Κατ' εξαίρεση η απαλλαγή αυτή παρέχεται και στους ομογενείς από την Τουρκία, τη Βόρειο Ήπειρο και την Κύπρο εφόσον αυτοί έχουν εγκατασταθεί μόνιμα στην Ελλάδα. Η μόνιμη διαμονή της κατηγορίας αυτής των δικαιούχων αποδεικνύεται με κάθε νόμιμο μέσο, όπως η έναρξη άσκησης επαγγέλματος, η πρόσληψη για την παροχή υπηρεσιών εξαρτημένης εργασίας (μισθωτός), η ενοικίαση κατοικίας, η φοίτηση σε σχολές κλπ. 4. Η απαλλαγή παρέχεται στους Έλληνες που κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα».

Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 7 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς

των Προσφύγων ορίζει ότι «μετά τριετή διαμονή οι εις το έδαφος των Συμβαλλομένων Κρατών ευρισκόμενοι πρόσφυγες θα απολαύουν απαλλαγής από των διατάξεων περί νομοθετικής αμοιβαιότητας». Όσον αφορά στη στέγαση σύμφωνα με το άρθρο 21 της Σύμβασης «αι Συμβαλλόμεναι Χώραι, εν ω μέτρω το πρόβλημα τούτο διέπεται υπό νόμων ή κανονισμών ή υπόκειται εις τον έλεγchon των δημοσίων αρχών, θα επιφυλάσσουν εις τους νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών πρόσφυγας μεταχειρίσιν όσον ένεστι ευνοϊκήν, οπωσδήποτε ουχί ολιγώτερον ευνοϊκήν της υπό τας ίδιας συνθήκας εις τους αλλοδαπούς εν γένει επιφυλασσομένης». Ως προς την πρόνοια και τη συνδρομή από το Δημόσιο το άρθρο 23 της Σύμβασης ορίζει ότι «αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα επιφυλάσσουν εις τους νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών πρόσφυγας μεταχειρίσιν οίαν και τους υπηκόους αυτών». Τέλος, ως προς την αντιμετώπιση των δημοσιονομικών επιβαρύνσεων το άρθρο 29 της Σύμβασης ορίζει: «αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα επιβάλλουν επί των προσφύγων φόρους ή τέλη οιασδήποτε φύσεως, πέραν εκείνων ούς, εις παρομοίας περιπτώσεις, επιβάλλουν εις τους υπηκόους αυτών».

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις σε συνδυασμό με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 28 του Συντάγματος συνάγεται ότι οι χώρες που φιλοξενούν πρόσφυγες υποχρεούνται να τους παρέχουν πρόνοια και συνδρομή όμοια με αυτήν των πολιτών τους, καθώς και να μην επιβάλλουν σε αυτούς φορολογικές επιβαρύνσεις μεγαλύτερες από αυτές που επιβάλλουν στους υπηκόους τους και ενόψει του ότι οι κανόνες αυτοί, κυρωθέντες με το Ν.Δ. 3989/1959 υπερισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης του εσωτερικού ελληνικού δικαίου (σχετικά ΣτΕ 3103/1997), ώστε να έχουν άμεση ισχύ στην ελληνική έννομη τάξη και όχι την έννοια της απλής προτροπής προς το νομοθέτη, οι διατάξεις περί απαλλαγής από το φόρο κατά την απόκτηση πρώτης κατοικίας, εφαρμόζονται και στους πρόσφυγες που κατοικούν στην Ελλάδα, με συνέπεια αυτοί να τίθενται σε ευμενέστερη θέση από αυτή των λοιπών αλλοδαπών (εκτός των πολιτών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βάσει των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου). Η αναγνώριση της απαλλαγής αυτής δεν συνιστά απαγορευμένη διασταλτική ερμηνεία των φορολογικών νόμων, αφού αποτελεί κατά γράμμα απόδοση της θέλησης του ελληνικού νομοθετικού σώματος και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει με την κύρωση διεθνών συνθηκών και τη θέση τους σε ισχύ.

Το Μονομελές Διοικητικό Πρωτοδικείο της Αθήνας (Τμήμα 7^ο) ακύρωσε την προσβληθείσα με την προσφυγή πράξη βεβαίωσης του φόρου μεταβίβασης ακινήτου και διέταξε την επιστροφή του φόρου αυτού ως αχρεωστήτως καταβληθέντος.

Σημείωση: Το Δημόσιο δεν άσκησε έφεση κατά της προαναφερόμενης απόφασης και η αρμόδια Εφορία επέστρεψε τον καταβληθέντα φόρο στην προσφεύγουσα.